

INGREDIENTELE UNEI VIEȚI BUNE ȘI ALE UNUI STANDARD DECENT DE VIAȚĂ, ÎN ROMÂNIA ȘI ÎN EUROPA

COSMINA-ELENA POP

Modul în care oamenii își definesc cerințele pentru o viață de calitate sau pentru un standard decent de viață le influențează evaluările, percepțiile, precum și gradul lor de satisfacție în diferite domenii ale vieții. Acest articol își propune să descrie care sunt nevoile identificate de către români pentru a avea „o viață bună” sau un „standard decent de viață”. Articolul se bazează pe datele a două cercetări: *Diagnoza Calității Vieții (2006)* și *Eurobarometrul standard 67.1 (2007)*¹ și prezintă opiniile românilor comparativ cu cele ale europenilor din statele membre sau candidate la Uniunea Europeană. În cadrul articolului a fost inclusă și o componentă care se referă la evaluarea dificultăților economice în gospodăriile europene și la percepția cauzelor sărăciei, întrucât această componentă poate determina stabilirea criteriilor în ceea ce privește standardul de viață sau elementele unei vieți bune. Ultima parte a articolului se referă la măsurile de îmbunătățire a condițiilor de viață, așa cum au fost identificate de către români în cadrul cercetării *Diagnoza Calității Vieții (2006)*.

Cuvinte-cheie: calitatea vieții, viață bună, standard decent de viață.

Paradigma calității vieții „este centrată pe oameni, cu nevoile și așteptările lor de viață, și pe modul în care oamenii își apropie condițiile necesare afirmării în societate” (Mărginean, 2004: 1). Paradigma pune accentul pe ceea ce cred oamenii despre viața lor, pe evaluările, percepțiile și stările lor de satisfacție. De aceea, din perspectiva calității vieții, măsurile de îmbunătățire a condițiilor de viață ar trebui să aibă ca punct de plecare ceea ce consideră oamenii necesar pentru o „viață bună” sau pentru „un standard decent de viață”.

Definirea elementelor necesare pentru a avea o „viață bună” sau „un standard decent de viață” este determinată atât de caracteristici personale, cât și de caracteristici colective. Experiența de viață, condițiile de viață, nivelul de aspirații, sistemul de valori sociale sunt caracteristici ale indivizilor, care contribuie la stabilirea cerințelor pentru a avea „o viață bună” sau un „standard decent de viață”.

Adresa de contact a autorului: Cosmina-Elena Pop, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: cosmina@iccv.ro; cosminapop@gmail.com.

¹ Accesul la baza de date a cercetării Eurobarometrul 67.1 (2007) a fost acordat de ZA EUROLAB (GESIS) pentru bursa de cercetare *Subjective quality of life* (3–25 mai 2008).

Modul în care oamenii își definesc aceste cerințe este influențat și de standardele promovate de societate. Cunoașterea elementelor identificate de oameni ca fiind necesare pentru a duce o viață de calitate și de a avea un standard decent de viață este importantă din cel puțin două motive. Primul este cel privind formularea politicilor sociale pentru îmbunătățirea condițiilor de viață pornind chiar de la nevoile identificate de oameni. „Pentru realizarea unor politici sociale cu scopul de a îmbunătăți condițiile de viață, este necesar să cunoaștem ceea ce gândesc oamenii că este esențial pentru a avea o viață bună, o viață împlinită” (Delhey, 2004: 11). Al doilea motiv este acela că identificarea cerințelor pentru o „viață bună” sau pentru „un standard decent de viață” contribuie la modul în care oamenii își evaluează și percep diferite aspecte ale vieții, ca și la nivelul de satisfacție față de viață sau față de diferite domenii ale vieții. „Propriile definiții ale oamenilor asupra circumstanțelor în care trăiesc, devin importante, deoarece furnizează informații asupra situațiilor obiective, dar și asupra valorilor, așteptărilor, aspirațiilor și dorințelor” (Mărginean și alții, 2006: 59).

Articolul își propune să identifice opiniile românilor privind ceea ce este necesar pentru o „viață bună” sau pentru un „standard decent de viață”, fiind un studiu descriptiv. Lucrarea se focalizează pe România, dar surprinde și poziția țării noastre în raport cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, având la bază două cercetări: *Diagnoza Calității Vieții* (2006) și *Eurobarometrul 67.1* (2007).

INGREDIENTELE NECESARE UNEI „VIEȚI BUNE”, ÎN ROMÂNIA ȘI EUROPA

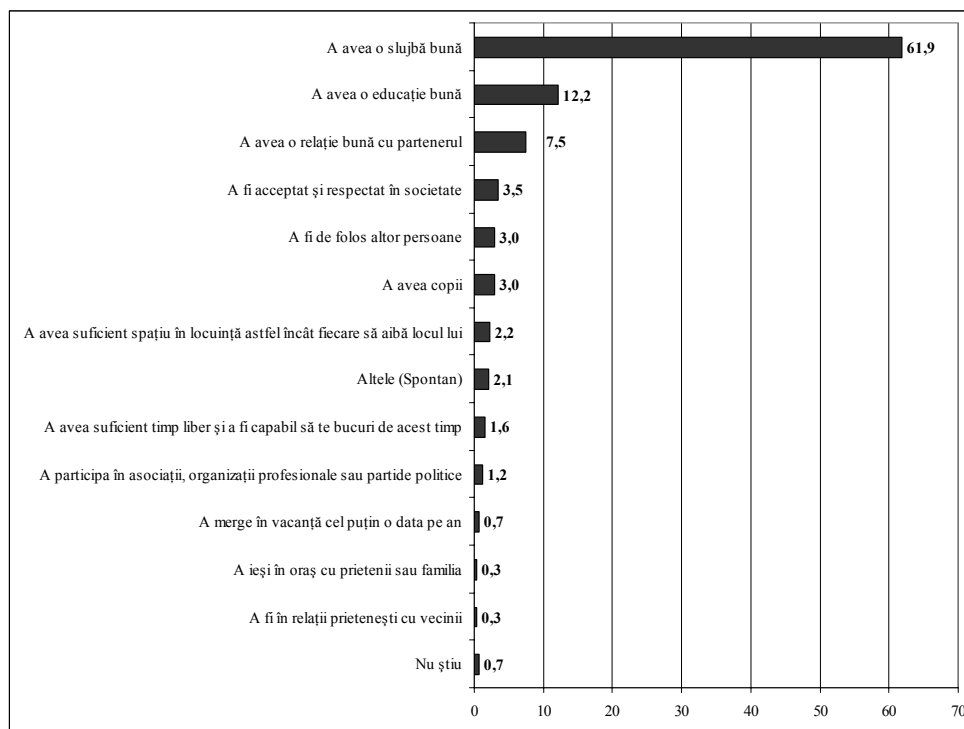
Modul în care oamenii își definesc cerințele pentru „o viață bună” sau pentru „un standard decent de viață” creează o imagine asupra configurației elementelor care constituie, la nivel subiectiv, un ideal al vieții bune, dar și asupra standardelor existente și promovate de către societate în ceea ce privește acest ideal. În cadrul eurobarometrelor realizate în statele membre sau candidate ale Uniunii Europene au fost incluși și indicatori care să descrie cerințele identificate de europeni pentru „o viață bună”.

În *Eurobarometrul standard 67.1* (2007), subiecții au fost rugați să aleagă cele mai importante aspecte considerate de ei ca fiind necesare pentru „o viață bună”. Respondenții au avut posibilitatea să aleagă dintre 12 variante de răspuns, variante care ar putea fi grupate pe trei dimensiuni „A avea – A iubi – A fi”, pornind de la conceptul introdus în domeniul calității vieții de către Erik Allardt (1993, apud Delhey, 2004).

„A avea o slujbă bună” a fost considerat de populația din România ca fiind cel mai important aspect pentru a avea „o viață bună”, 61,9% dintre subiecții menționând această variantă. Următoarele aspecte menționate sunt cele de „a avea o educație bună” (12,2%) și de „a avea o relație bună cu partenerul” (7,5%), observându-se o diferență foarte mare față de primul element ales. Alte aspecte ale vieții au fost indicate de către români într-o mai mică măsură, nedepășind, fiecare, 5% dintre alegerile respondenților (*Figura 1*).

Figura 1

Ce înseamnă „o viață bună” pentru români (%)

Sursa: Eurobarometrul 67.1, 2007.

Qb1a. Dintre următoarele aspecte, vă rog să îmi spuneți care este cel mai important pentru a avea o viață bună în zilele noastre? (un singur răspuns).

Alegerile românilor variază în funcție de caracteristicile sociodemografice. „A avea o slujbă bună”, ca cel mai important aspect pentru „o viață bună”, a fost menționat, în cea mai mare măsură, de persoanele care și-au încheiat educația între 16 și 19 ani (45,3%) și de cele care și-au încheiat educația la vârsta de peste 20 de ani (23,1%). 19% dintre subiecții care au ales slujba ca fiind cel mai important lucru pentru „o viață bună” sunt cei care au finalizat educația la 15 ani sau mai puțin, iar 12,6% sunt cei care încă studiază.

Alegerea slujbei ca cel mai important aspect nu diferă în funcție de gen, dar variază în funcție de mediul de rezidență al subiectului. Astfel, persoanele din mediul rural au considerat într-o mai mare măsură că „a avea o slujbă bună” are cea mai mare importanță pentru „o viață bună” (46,9%), față de cele din orașele mici sau mijloci (33,6%) și de cele din marile orașe (19,6%).

Identificarea slujbei ca cel mai important aspect al unei „vieți bune” diferă și în funcție de categoria de vârstă a respondenților. Astfel, dintre cei care au indicat slujba ca cel mai important element al unei „vieți bune”, 28,2% fac parte din

categoria de vârstă 25–39 de ani, 26,1% din categoria celor de peste 55 de ani, 25,7% au vârsta cuprinsă între 40–54 de ani, iar 19,9% au între 15–24 de ani. Interesant este că persoanele care nu lucrează au identificat slujba ca cel mai important aspect al unei „vieți bune” într-o proporție de 48,3%, față de salariați, 44,1% și cei care lucrează pe cont propriu, 7,6%.

Aceste date sugerează importanța unui element care este de natură că contribuie în mod esențial la componenta materială a standardului de viață, și anume, o slujbă bună.

„O viață bună” pentru europeni

Cei mai mulți cetățeni ai celor 27 de state ale Uniunii Europene au considerat că „a avea o slujbă bună” (45%) reprezintă cel mai important aspect al unei „vieți bune”. „A avea o relație bună cu partenerul” a fost următoarea variantă cel mai des indicată de către 15% dintre europenii celor 27 de state ale Uniunii, iar 14% dintre aceștia au menționat „o bună educație” (*TNS Opinion & Social*, 2007: 4). Celelalte aspecte au fost menționate mai puțin frecvent, fiecare variantă întrunind mai puțin de 7% dintre respondenți.

„A avea o slujbă bună”, „a avea o relație bună cu partenerul” și „a avea o educație bună” par a fi cele mai importante ingrediente ale unei „vieți bune” în cele mai multe țări europene. Totuși, există o diversitate foarte mare între statele membre și candidate ale Uniunii Europene. Cetățenii noilor state membre ale Uniunii Europene (NMS12) au ales, într-o măsură mai mare, slujba ca fiind cel mai important lucru al „unei vieți bune” (54%) față de cetățenii UE15 (42%) (*TNS Opinion & Social*, 2007: 8). „O slujbă bună” are cea mai ridicată importanță în Bulgaria și în România, unde 62% dintre subiecții din fiecare țară au menționat această variantă (vezi *Tabelul 1*).

Peste jumătate dintre respondenții din Lituania, Italia, Grecia, Polonia, Ungaria, Cipru, Croația au identificat „o slujbă bună” ca cel mai important lucru pentru „o viață bună”. În alte state ale Uniunii Europene, pe măsură ce scade proporția subiecților care aleg slujba ca cel mai important ingredient al unei „vieți bune” crește importanța acordată altor aspecte ale vieții.

În țările nordice și vestice ale Europei, precum Suedia, Finlanda, Danemarca și Olanda, ierarhia celor mai importante aspecte ale unei „vieți bune” se schimbă, trecând în prim plan „o relație bună cu partenerul” ca cel mai important lucru pentru o „viață bună”. În Finlanda, 48% dintre respondenți indică „relația bună cu partenerul” ca cel mai important aspect, în timp ce doar 15% dintre acești se referă la „a avea o slujbă bună”. Și în Olanda și Suedia, tot relația cu partenerul are cea mai ridicată importanță, 35%, respectiv 33% dintre subiecții din fiecare țară menționând acest aspect, în timp ce importanța slujbei scade, doar un procent de 9%, respectiv 17% dintre subiecți indicând-o (vezi *Tabelul 1*). Tot în aceste țări, oamenii acordă o mai mare importanță faptului de „a fi acceptat și integrat în societate”, mai degrabă decât celui de „a avea o educație bună”. În Olanda, 22% dintre respondenți au indicat ca cel mai important aspect al unei „vieți bune” acela de „a fi acceptat și respectat în societate” (*TNS Opinion & Social*, 2007: 7). Și în

Suedia și Danemarca oamenii au indicat într-o mai mare măsură acest aspect al vieții, 15%, respectiv 17% dintre subiecți, în timp ce în alte țări proporția este de sub 10% dintre subiecții din fiecare țară.

Tabelul nr. 1

Cele mai importante aspecte pentru o „viață bună”, pentru europeni (%)

	A avea o slujbă bună	A avea o educație bună	A avea o relație bună cu partenerul
Bulgaria	62	11	11
România	62	12	7
Lituania	60	16	5
Italia	58	14	9
Grecia	56	10	11
Polonia	54	16	12
Ungaria	52	5	10
Cipru	51	14	19
Croația	50	9	11
Germania	49	19	15
Franța	49	5	12
Spania	48	15	9
Republica Cehă	47	14	18
Letonia	47	23	10
UE27	45	14	15
Slovacia	45	14	17
Estonia	43	31	9
Belgia	39	9	22
Luxemburg	39	22	15
Portugalia	39	10	14
Austria	38	25	18
Slovenia	35	16	21
Irlanda	33	24	13
Malta	32	27	19
Regatul Unit	25	22	19
Suedia	17	5	33
Finlanda	15	7	48
Danemarca	14	12	28
Olanda	9	7	35

Sursa: TNS Opinion & Social, 2007: 115. Datele provin din Eurobarometrul 67.1, 2007.

Qb1a. Dintre următoarele aspecte, vă rog să îmi spuneți care este cel mai important pentru a avea o viață bună în zilele noastre? (un singur răspuns).

În Finlanda și Franța, „a avea copii” ocupă al treilea loc în ierarhia ingredientelor pentru o „viață bună”, înlocuind importanța unei „bune educații”. În Croația, cel mai important aspect al unei „vieți bune” a fost considerat cel de „a avea o slujbă bună”, fiind urmat de „a avea o relație bună cu partenerul” și „a avea copii”, ambele fiind menționate de 11% dintre respondenți.

Pornind de la presupuziția că existența unei slujbe se află în strânsă legătură cu aspectul financiar al vieții, în raportul *Poverty and Social Exclusion* (TNS

Opinion & Social, 2007) se evidențiază faptul că, pe măsură ce scade nivelul sărăciei, scade și importanța acordată slujbei pentru „o viață bună”, crescând importanța „relației cu partenerul”, a „unei educații bune” sau a altor aspecte ale vieții (*TNS Opinion & Social*, 2007: 8). Relația a fost testată la nivel macro și s-a arătat că există o legătură între rata obiectivă a sărăciei și alegerea slujbei ca cel mai important aspect al unei „vieți bune”. În țările mai sărace, probabilitatea ca slujba să fie cea mai importantă este mai ridicată și scade o dată cu rata sărăciei (idem: 8–10). În același raport se pune în evidență aceeași relație și la nivel micro, utilizându-se, de această dată, măsuri subiective ale sărăciei. Astfel, cu cât oamenii întâmpină sau percep mai multe dificultăți financiare, cu atât vor alege slujba ca fiind cel mai important aspect al unei „vieți bune” (idem: 13–15).

Importanța unei „slujbe bune” pentru „o viață bună” poate fi explicată și prin intermediul valorilor sociale. Pornind de la rezultatele cercetării EVS/WVS (1999–2001, 2005–2006), Bogdan Voicu arată că „munca este mai importantă pentru țările mai puțin dezvoltate din punct de vedere economic și mai tradiționaliste din punct de vedere cultural” (Voicu, 2007: 283), în această zonă plasându-se și România. Așadar, avem de a face nu numai cu condiții social-economice destul de diferite, ci și cu valori sociale diferite, statele europene aflându-se în diferite etape ale modernizării. „Pe ansamblu, incidența post materialismului scade de la Vest la Est și de la Nord la Sud, România fiind în grupul țărilor orientate mai degrabă spre materialism” (idem: 292).

Tabelul nr. 2

Necesități pentru o viață bună în Europa, în 2001–2002
(% din populație care au spus pentru fiecare item că este absolut necesar)

	SM10	SM13	UE15	UE25
A avea				
A avea o slujbă bună	95	97	90	91
A avea suficiente condiții de locuit	84	88	90	89
A avea o educație bună	79	85	85	84
A avea suficient timp liber	74	79	84	83
A ieși în oraș cu prietenii sau familia	65	77	82	79
A merge în vacanță cel puțin o dată pe an	74	81	68	69
A iubi				
A locui împreună cu un partener	84	90	79	80
Să îți vezi prietenii în mod regulat	57	68	75	72
A fi în relații prietenești cu vecinii	69	79	69	69
A avea copii	73	80	57	60
A fi				
A fi de folos altor persoane	75	82	81	80
A te simți recunoscut de societate	60	68	68	67
A avea o carieră de succes	51	67	55	54
A participa în asociații etc.	14	25	24	23

Sursa: Delhey, 2004: 12. Datele provin din CCEB (2002) și Eurobarometrul 56.1 (2001).

Fiecare persoană are o idee diferită în ceea ce privește necesitățile pentru o viață bună. Pentru fiecare din următoarele, vă rog să spuneți dacă credeți că sunt absolut necesare pentru a trăi în zilele noastre sau nu.

Opiniile cetățenilor din țările membre și candidate la Uniunea Europeană în legătură cu cerințele pentru o „viață bună” au mai fost investigate și în cadrul altor cercetări, precum *Eurobarometrul standard 56.1* (2001) și *Eurobarometrul țărilor candidate CCEB* (primăvara 2002). Datele nu permit comparabilitatea cu cele din 2007, deoarece întrebările au fost formulate în mod diferit. Dacă în Eurobarometrul 67.1 (2007), subiecții au fost rugați să aleagă un singur item dintre cei 12, itemul reprezentând cel mai important aspect pentru „o viață bună”, în eurobarometrele din 2001–2002 subiecții s-au exprimat pentru fiecare item în parte în ceea ce privește necesitatea acestuia, de la „absolut necesar” la „nu absolut necesar”.

În *Tabelul 2* sunt prezentate răspunsurile europenilor pe grupuri de țări pentru fiecare aspect necesar pentru o „viață bună”. Observăm că „a avea o slujbă bună” este considerat „absolut necesar” într-o mai mare măsură în grupul de țări SM13 (țări candidate în perioada 2001–2002), față de cele 15 state membre ale Uniunii Europene (UE15). În ceea ce privește timpul liber, acesta constituie un element „absolut necesar” mai mult pentru cetățenii din UE15 (84%) decât pentru cei din SM13 (79%). De asemenea, tot pentru primii apare având o mai mare importanță „a ieși în oraș cu prietenii sau familia” (82%) sau „să își vadă prietenii în mod regulat” (75%).

DIFICULTĂȚILE ECONOMICE ALE GOSPODĂRIILOR EUROPENE ȘI PERCEPȚIA CAUZELOR SĂRĂCIEI

Evaluările condițiilor de viață, gradul de satisfacție cu diferite domenii ale vieții sunt influențate de aspirațiile oamenilor cu privire la o „viață bună”, dar și de experimentarea condițiilor lor de viață. În cele ce urmează, articolul se focalizează pe diferențele în ceea ce privește efortul economic al gospodăriilor din țările membre și candidate ale Uniunii Europene și pe percepția sărăciei și excluziunii sociale în aceste țări.

În *Tabelul 3* sunt prezentate diferitele situații cu care se confruntă gospodăriile din țările Europei. Cetățenii din țările nordice și vestice, precum Danemarca, Olanda, Suedia, Luxemburg, Finlanda și Belgia, sunt cei care se confruntă în cea mai mică măsură cu dificultăți economice în achitarea facturilor și plata ratelor de credit, peste 50% dintre subiecții unor țări au răspuns că „Reușim să facem față fără nici un fel de dificultăți”. De la nord spre sud și de la vest la estul Europei, proporția celor care menționează mari dificultăți în achitarea facturilor și creditelor crește. Astfel, România se poziționează pe al doilea loc între țările membre și candidate ale Uniunii Europene, ca raportare a dificultăților financiare. Doar 8% dintre respondenții români au apreciat că „Reușim să facem față fără nici un fel de dificultăți”, iar 44% au indicat că „reușesc să facă față, dar cu eforturi din când în când”. Dintre subiecții din România, 35% apreciază că duc o luptă permanentă pentru a face față cheltuielilor pentru achitarea facturilor și creditelor, în timp ce 6% spun „că au rămas în urmă cu câteva facturi și rate”, iar 5% că întâmpină mari dificultăți economice. Doar în Bulgaria, evaluarea veniturilor în raport cu cheltuielile pentru plata facturilor și creditelor este mai proastă decât în România, 10% dintre respondenții bulgari

raportând că „Avem mari probleme financiare și am rămas în urmă cu multe facturi și rate de credit”, iar 16% dintre aceștia spunând că „Am rămas în urmă cu câteva facturi și rate de credit”. Doar 4% dintre subiecții din Bulgaria consideră că „Reușim să facem față fără nici un fel de dificultăți”.

Dintre statele UE15, cetățenii din Grecia și Portugalia raportează cele mai mari dificultăți economice, chiar mai mari decât în noile state membre intrate în UE în 2004 (vezi Tabelul 3).

Tabelul nr. 3

Efortul economic al gospodăriilor pentru plata facturilor și creditelor, în țările Europei (%)

	Reușim să facem față fără nici un fel de dificultăți	Reușim să facem față, dar cu eforturi din când în când	Reușim să facem față, dar este o luptă permanentă	Am rămas în urmă cu câteva facturi și rate de credit	Avem mari probleme financiare și am rămas în urmă cu multe facturi și rate de credit	Nu știu
Bulgaria	4	25	44	16	10	1
România	8	44	35	6	5	2
Grecia	17	32	41	7	3	0
Letonia	17	37	35	8	2	1
Portugalia	17	40	34	4	1	4
Cipru	19	35	32	7	4	3
Slovacia	20	39	29	6	3	3
Ungaria	25	39	24	7	4	1
Republica Cehă	28	40	24	5	1	2
Malta	30	34	26	3	1	6
Estonia	31	38	28	2	1	0
Franța	35	35	23	2	2	3
Italia	35	37	22	3	1	2
Spania	36	32	22	4	1	0
UE27	39	34	19	3	2	3
Irlanda	39	36	13	3	1	8
Polonia	43	33	14	5	2	3
Slovenia	43	43	10	2	1	1
Austria	44	40	10	2	1	3
Germania	45	38	13	1	1	2
Lituania	45	25	23	4	2	1
Croația	45	28	17	7	2	1
Regatul Unit	49	30	12	2	2	5
Belgia	52	32	12	1	1	2
Finlanda	59	31	8	1	0	1
Luxemburg	66	22	6	0	1	5
Suedia	68	23	5	1	1	2
Olanda	70	22	3	1	0	4
Danemarca	79	16	2	0	1	2

Sursa: TNS Opinion & Social, 2007: 119. Datele provin din Eurobarometrul 67.1, 2007.

Qb4: Care din următoarele situații descrie cel mai bine gospodăria dvs. în ceea ce privește plata facturilor și ratelor de credit?

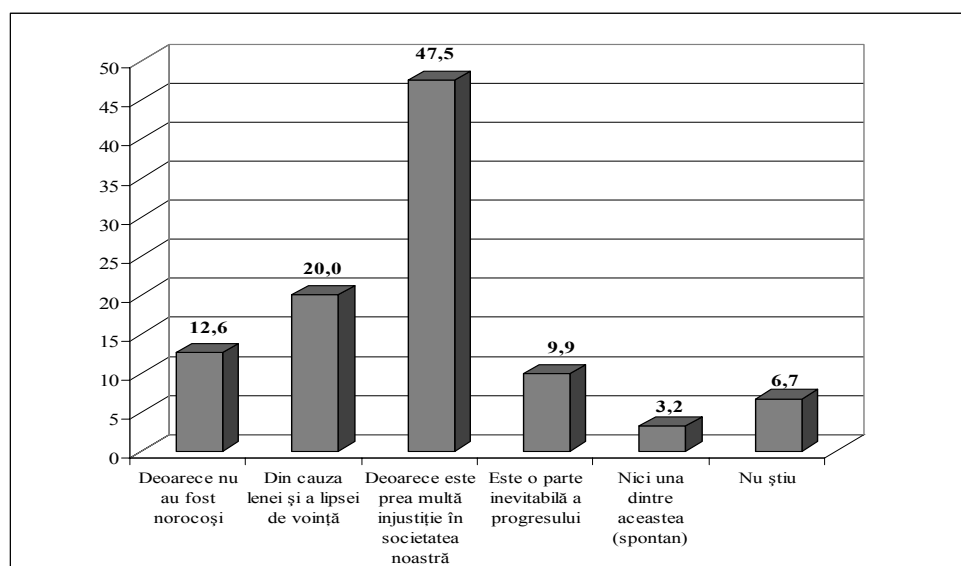
Percepția asupra cauzelor sărăciei în țările europene

Atitudinea oamenilor în ceea ce privește cauzele sărăciei sau excluziunii sociale reprezintă elemente esențiale ale suportului pentru politicile sociale menite să promoveze incluziunea socială. De aceea, în cadrul *Eurobarometrului 67.1* (2007) au fost investigate opiniile, percepțiile europenilor în ceea ce privește sărăcia și excluziunea socială în propriile lor comunități. În această lucrare ne vom referi doar la indicatorii privind cauzele percepute ale sărăciei și ale excluziunii sociale.

În România, aproape jumătate dintre subiecții cercetării au considerat că sărăcia are drept cauză „injustiția din societatea noastră” (47,5%), în timp ce 9,9% dintre aceștia cred că sărăcia „este o parte inevitabilă a progresului”. Cauzele personale au fost invocate de 32,6% dintre respondenții români, 20% apreciind sărăcia ca urmare „a lenei și a lipsei de voință”, iar 12,6% punând sărăcia pe seama „lipsei de noroc” (vezi *Figura 2*).

Figura 2

Cauzele percepute ale sărăciei în România (%)

Sursa: *Eurobarometrul 67.1*, 2007.

Qb8: După părerea dvs., de ce există oamenii care trăiesc în sărăcie? Aici aveți patru variante. Care considerați că este cea mai aproape de părerea dvs.?

Jumătate dintre cetățenii celor 27 de state ale Uniunii Europene consideră că sărăcia are cauze sociale, 37% dintre europeni apreciază injustiția din societate ca fiind cauza sărăciei, iar 13% cred că sărăcia este „o parte inevitabilă a progresului” (*TNS Opinion & Social*, 2007: 34). 42% dintre cetățenii noilor state membre ale

UE din 2004 și 2007, menționează sărăcia ca urmare a in justiției din societate într-o mai mare măsură decât cei din UE15 (36%). În ceea ce privește cauzele personale care pot conduce la sărăcie, 26% dintre subiecții din NMS12 cred că sărăcia este cauzată de „lene și lipsa voinței”, în timp ce doar 18% dintre cetățenii din UE15 se referă la această cauză (ibidem).

Cauzele percepute ale sărăciei variază destul de mult în statele europene. Injustiția din societate, ca și cauză a sărăciei, a fost cel mai puțin menționată în Danemarca (17%) și Republica Cehă (21%), și cel mai mult în Bulgaria (59%), Ungaria (56%) și în România (47%) (ibidem). Sărăcia ca „parte inevitabilă a progresului” a fost identificată în cea mai mare măsură de suedezi (29%), belgieni, ciprioți și estonieni (21%), iar cel mai puțin de către portughezi (7%) și spanioli (8%).

În ceea ce privește cauzele personale asociate sărăciei, lituanienii (39%), letonii (35%) și maltezii (36%) apreciază în cea mai mare măsură că sărăcia se datorează „lenei și lipsei de voință”. Bulgarii (10%) și suedezi (11%) sunt cei care asociază cel mai puțin sărăcia acestei cauze personale. „Lipsa norocului” este menționată cel mai mult de danezi (42%), italieni (26%) și irlandezi (26%), iar cel mai puțin de către bulgari (11%), polonezi (12%), români (13%), unguri (13%) și letoni (13%) (ibidem).

„Percepțiile oamenilor în ceea ce privește cauzele sărăciei sunt influențate de propria situație economică” (*TNS Opinion & Social*, 2007: 28). Cu cât o persoană întâmpină mai mari dificultăți economice, cu atât este mai probabil ca această persoană să considere sărăcia un rezultat al in justiției sociale și mai puțin probabil ca rezultat al lenei sau lipsei de voință (*TNS Opinion & Social*, 2007: 28–29).

Perceperea cauzelor sărăciei variază atât în interiorul fiecărei țări, în funcție de caracteristicile socioeconomice ale indivizilor, cât și între statele europene, ca rezultat al situațiilor foarte diverse din punct de vedere social, economic și cultural în fiecare țară în parte.

Un alt indicator inclus în cercetarea *Eurobarometrului 67.1* (2007) se referă la perceperea cauzelor excluziunii sociale. Subiecții cercetării au fost rugați să răspundă la întrebarea: *Din următoarele motive, care sunt primele trei care pot explica cel mai bine de ce oamenii sunt săraci sau excluși din societatea noastră? (maxim 3 răspunsuri)*.

În cazul României, 59% dintre subiecți cred că existența oamenilor săraci sau excluși din societate se datorează faptului că beneficiile sociale/pensiile nu sunt suficient de ridicate în țara noastră. Al doilea motiv identificat de către români, care ar putea explica existența sărăciei și a excluziunii sociale se referă la faptul că locul de muncă nu este suficient de bine plătit (42%), iar următorul motiv se referă la șomajul de lungă durată (21%) (*TNS Opinion & Social*, 2007: 39).

Aceste motive sunt cel mai des întâlnite în cele mai multe dintre noile state membre ale Uniunii Europene. 44% dintre cetățenii NMS12 indică beneficiile

sociale prea mici ca principal motiv pentru existența persoanelor sărace sau excluse din societate, iar 38% pun pe seama șomajului de lungă durată (ibidem).

În țările UE15, motivele menționate, care pot explica sărăcia și excluziunea socială, sunt mult mai eterogene, dar și ierarhia acestor motive este diferită. Cel mai întâlnit motiv menționat de către cetățenii UE15 este cel al șomajului de lungă durată (35%), fiind urmat de cel al insuficienței plății la locul actual de muncă (33%) și de nivelul beneficiilor sociale (30%) (idem, 38).

Perceperea cauzelor sărăciei și ale excluziunii sociale sunt foarte importante în formularea strategiilor de îmbunătățire a condițiilor de viață, întrucât aceste percepții influențează susținerea acestor măsuri de către populație.

ELEMENTELE UNUI STANDARD DECENT DE VIAȚĂ ÎN EUROPA

Ceea ce cred oamenii că reprezintă un „standard decent de viață” este un element esențial atunci când sunt evaluate condițiile de viață și sunt exprimate stările de satisfacție sau insatisfacție față de diferitele domenii ale calității vieții.

În această secțiune a articolului voi evidenția care sunt elementele unui standard decent de viață în România, identificând asemănările și diferențele față de alte state europene. În *Eurobarometrul 67.1* (2007), standardul de viață a fost operaționalizat prin intermediul a 53 de indicatori, grupați pe următoarele dimensiuni: dimensiunea financiară, condițiile de locuit, bunurile necesare în gospodărie, necesitățile de bază și integrarea socială.

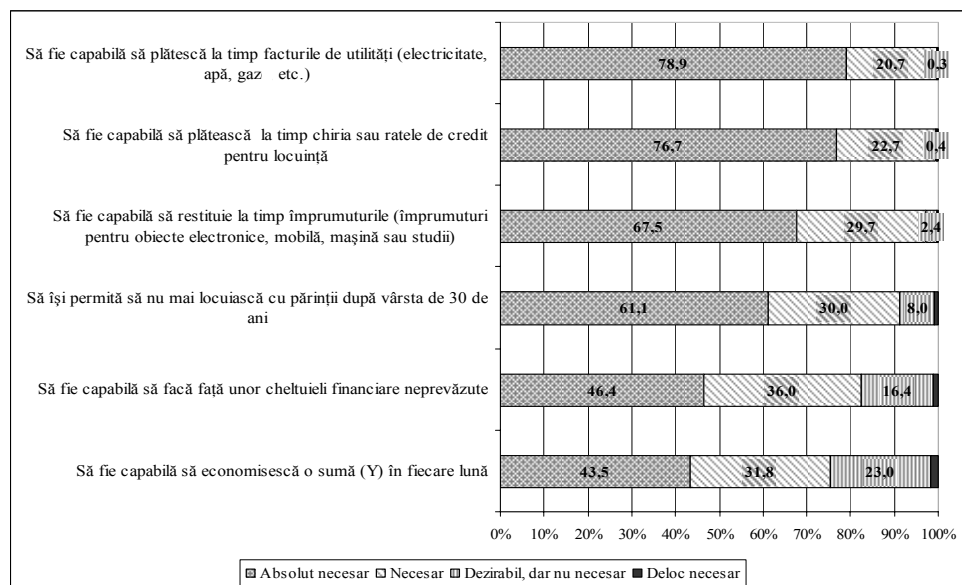
Dimensiunea financiară a standardului de viață

Dimensiunea financiară a unui standard decent de viață se poate referi la capacitatea de a plăti la timp facturile pentru utilități, chiria sau ratele de credit pentru locuință, capacitatea de a restitui împrumuturile realizate, de a face față unor cheltuieli neprevăzute sau chiar de a economisi anumite sume în fiecare lună.

Figura 3 prezintă aprecierile românilor în ceea ce privește importanța diferitelor aspecte financiare ale unui standard decent de viață. Se observă faptul că respondenții români consideră necesare (absolut necesare și necesare) toate aspectele financiare investigate în cercetare. Astfel, plata facturilor de utilități este considerată „absolut necesară” de 78,9% dintre respondenții din România. Capacitatea de a plăti chiria sau ratele de credit pentru locuință, capacitatea de a restitui la timp diferite împrumuturi și posibilitatea de a nu mai locui cu părinții după vârsta de 30 de ani sunt considerate „absolut necesare” de peste 60% dintre respondenți. Doar în cazul capacității de a face față unor cheltuieli neprevăzute sau a capacității de a economisi, procentul celor care le consideră ca fiind „absolut necesare” scade sub 50%, crescând procentul persoanelor care le apreciază ca fiind „dezirabile, dar nu necesare”: 16,4% și respectiv 23%.

Figura 3

Aspectele financiare ale unui standard decent de viață în România (%)

Sursa: Eurobarometrul 67.1, 2007.

Qb10 (1–6): În următoarele întrebări am dori să înțelegem mai bine ce anume este, din punctul dvs. de vedere, necesar pentru ca oamenii să aibă ceea ce se poate considera un standard acceptabil sau decent de viață (în țara noastră). Pentru ca o persoană să aibă un standard decent de viață (în țara noastră), spuneți-mi cât de necesar credeți că este (...).

Și în țările Uniunii Europene, capacitatea de a plăti la timp facturile de utilități este cel mai frecvent menționat element al unui standard decent de viață, apreciat ca fiind „absolut necesar”, atât în NMS12 (70%), cât și în UE15 (67%). Ierarhia necesității diferitelor aspecte financiare pentru a avea un standard decent de viață este destul de asemănătoare în statele membre și candidate ale Uniunii Europene. Interesant este faptul că, în cazul României, fiecare item este considerat necesar într-o mai mare măsură decât în alte țări, procente pentru fiecare aspect financiar situându-se peste valorile medii ale grupurilor de țări NMS12, UE15 și UE27 (TNS Opinion & Social, 2007: 57).

Condițiile de locuit necesare pentru un standard decent de viață

Dimensiunea locativă a standardului de viață a fost operaționalizată prin intermediul a 14 indicatori, care sunt prezentați în tabelul 4. Indicatorii se referă atât la caracteristicile spațiului de locuit, cât și la cele ale mediului înconjurător. Și în ceea ce privește această dimensiune, cetățenii europeni s-au pronunțat asupra necesității fiecărui aspect inventariat al condițiilor de locuit.

Tabelul nr. 4

Condițiile de locuit considerate de români necesare pentru a avea un standard decent de viață (%)

	Absolut necesar	Necesar	Dezirabil, dar nu necesar	Deloc necesar
Un loc unde să locuiască fără să existe riscul de a fi forțat să plece	79,2	19,4	1,3	0,1
O locuință fără scurgeri prin acoperiș, umezeală pe pereți/podea/fundație	76,7	21,6	1,5	0,2
O locuință cu apă caldă curentă	73,7	22,8	3,4	0,1
O locuință cu baie și duș propriu	66,5	27,4	5,8	0,3
Toaletă cu apă curentă doar pentru uzul gospodăriei	66	27,4	6,1	0,6
O locuință într-o zonă fără infracțiuni, violență sau vandalism	60,2	34,5	5,3	0
O locuință bine întreținută și păstrată într-o stare decentă din punct de vedere al reparațiilor (fără pereți cu crăpături sau cu vopseaua căzută)	58,4	37,1	4,3	0,1
Să poată menține locuința la o temperatură adecvată	58,2	37,7	4	0,1
Un loc unde să locuiască care nu este prea întunecos, cu suficientă lumină naturală	55,3	37,5	6,5	0,8
Un loc unde să locuiască fără prea mult poluare sau ale probleme de mediu înconjurător (cum ar fi poluarea, murdărie, deșeuri etc.)	54	38,8	6,9	0,2
O locuință care să beneficieze de bune amenajări publice (iluminare stradală, drumuri, semne rutiere și stații de autobuz)	54	38,3	7,2	0,5
O locuință cu suficient spațiu și intimitate pentru a citi, a scrie sau a asculta muzică etc. pentru fiecare membru din gospodărie	48,8	40,5	9,8	0,9
O locuință fără prea mult zgomot de la vecini sau de pe stradă (trafic, afaceri, fabrici etc.)	46,1	42,1	10,5	1,3
O locuință cu suficient spațiu pentru a putea invita prietenii sau familia pentru a bea ceva sau a lua o masă împreună	41,2	41,5	16,1	1,2

Sursa: EB 67.1, 2007.

Qb11 (1–14): Pentru ca o persoană să aibă un standard decent de viață (în țara noastră), cât de necesar considerați că este să beneficieze de următoarele condiții de locuit?

Opțiunile românilor cu privire la cerințele diferitelor elemente locative pentru a avea un standard decent de viață sunt reprezentate în Tabelul 4. Necesitatea cea mai ridicată a fost acordată siguranței locuinței („Un loc unde să locuiască fără să existe riscul de a fi forțat să plece”), aproape 80% dintre subiecții din România apreciind acest aspect ca fiind „absolut necesar”. Lipsa scurgerilor și umezelii în locuință, existența unei băi, apei curente, unei toalete în gospodărie sunt elemente ale unui standard decent de viață considerate „absolut necesare” de peste 65% dintre respondenții români.

În ceea ce îi privește pe cetățenii celor 27 de state europene, ierarhia condițiilor de locuit arată că necesitatea cea mai ridicată se referă la existența unei toalete cu apă

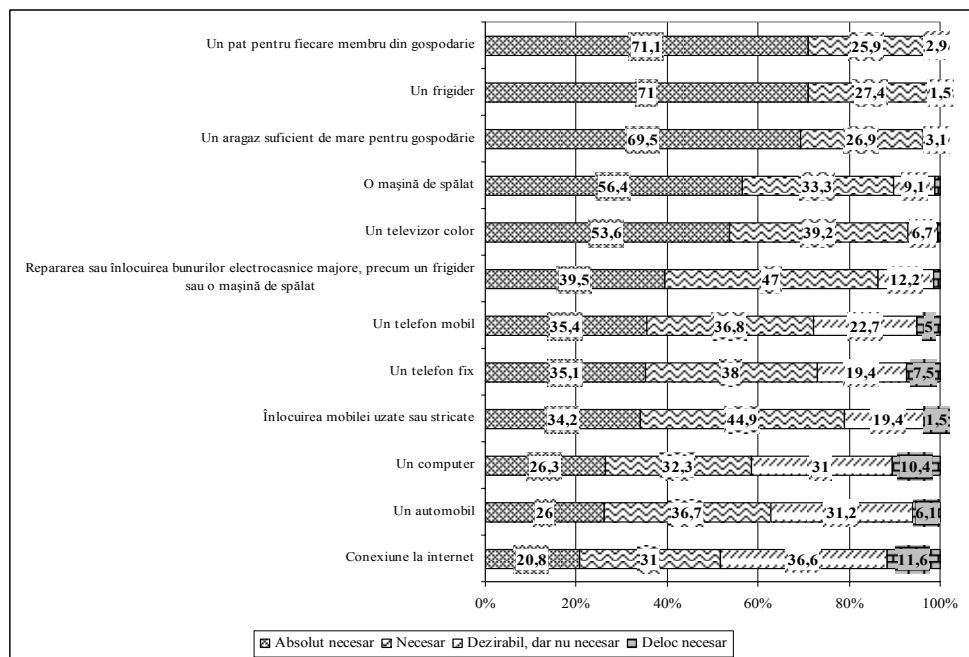
curentă (69%), urmată de lipsa scurgerilor și umezelii (68%) și existența apei calde curente în locuință (67%). În cazul condițiilor de locuit, ierarhia necesităților este mult mai eterogenă în țările europene, dar majoritatea aspectelor incluse în cercetare au fost apreciate ca fiind necesare (absolut necesare și necesare) (*TNS Opinion & Social*, 2007: 60). De asemenea, comparativ cu alte state ale Europei, dar și cu mediile pentru grupele de țări (UE27, UE15, NMS12), românii apreciază într-o mai mare măsură necesitatea tuturor condițiilor de locuit investigate.

Bunurile necesare pentru un standard decent de viață

O altă dimensiune a standardului de viață este reprezentat de bunurile de care beneficiază gospodăria. În cazul *Eurobarometrului 67.1* (2007), cetățenii europeni au fost rugați să aprecieze cât de importante sunt diverse bunuri pentru a avea un standard decent de viață.

Figura 4

Bunuri considerate necesare unui standard decent de viață în România (%)

Sursa: EB 67.1, 2007.

Qb12 (1–12): Pentru ca o persoană să aibă un standard decent de viață (în țara noastră), cât de necesar considerați că este să își permită următoarele, dacă dorește?

În Figura 4 sunt prezentate aprecierile românilor în ceea ce privește importanța deținerii acestor bunuri pentru a avea un standard decent de viață. Cele mai des menționate bunuri de către subiecții din România ca fiind „absolut necesare” au fost următoarele: „un pat pentru fiecare membru din gospodărie” (71,1%), „un frigider”

(71%), „un aragaz” (69,5%), mașina de spălat (56,4%) și televizorul color (53,6%). În cadrul acestei dimensiuni, crește procentul celor care consideră itemii „dezirabili, dar nu necesari”, cum ar fi cazul computerului, automobilului sau conexiunii la internet, pe care peste 30% dintre subiecții români le-au apreciat în acest mod.

În cazul celor 27 de țări din Uniunea Europeană, ierarhia bunurilor necesare pentru un standard decent de viață este destul de omogenă. Față de România, „mașina de spălat” ocupă cel de-al treilea loc, uneori împreună cu „aragazul”, după „un pat pentru fiecare membru din gospodărie” și „frigider”, în cele mai multe state ale Uniunii Europene (*TNS Opinion & Social*, 2007: 64).

Importanța „televizorului color” apare ca fiind mult mai ridicată în NMS12 decât în UE15, 39% dintre cetățenii noilor state membre considerându-l „absolut necesar”, față de doar 14% dintre subiecții din UE15. Televizorul color a fost identificat cel mai mult ca fiind „absolut necesar” în Bulgaria (61%), Cipru (55%) și România (53%), și cel mai puțin în Olanda (5%), Spania și Franța (9%) (ibidem). O situație asemănătoare avem și pentru „telefonul mobil”, cel mai mult fiind apreciat ca „absolut necesar” în România (35%), Letonia (38%), Bulgaria (34%) și Cipru (41%), în timp ce în Olanda, doar 5% din respondenți îl clasifică ca „absolut necesar” (ibidem).

Necesitățile de bază pentru un standard decent de viață

Accesul la servicii medicale, posibilitatea de a cumpăra medicamente, de a avea îmbrăcăminte și încălțăminte, o alimentație echilibrată, accesul la servicii de transport și servicii bancare sunt elemente esențiale pentru un standard decent de viață. Dimensiunea „necesităților de bază” a standardului de viață cuprinde un set de 13 indicatori în cadrul aceleiași cercetări a *Eurobarometrului 67.1* (2007).

În *Tabelul 5* sunt descrise percepțiile românilor privind importanța diferitelor aspecte pentru a avea un standard de viață decent. „A avea o haină calduroasă pentru iarnă”, posibilitatea de „a cumpăra medicamente” și accesul la „îngrijire medicală” sunt primele trei aspecte în ierarhia necesităților de bază în România, peste 75% dintre subiecți considerându-le „absolut necesare”. Dintre toate aspectele investigate în cadrul acestei dimensiuni a standardului de viață, accesul la serviciile bancare și posibilitatea de „a merge la coafor/frizerie în mod regulat” au fost cel mai puțin apreciate ca fiind „absolut necesare” de către români. Dintre subiecții cercetării din România, 22,1% au indicat ca fiind „dezirabil, dar nu necesar” posibilitatea de „a merge la coafor/frizerie în mod regulat”, 5% apreciind chiar ca fiind „deloc necesar”.

Cetățenii majorității statelor europene au indicat ca având cea mai ridicată importanță accesul la „îngrijire medicală”, posibilitatea de „a cumpăra medicamente” și accesul la echipamente medicale (*TNS Opinion & Social*, 2007: 68). Ierarhia necesităților de bază este destul de omogenă în cele mai multe state ale Uniunii Europene. 77% dintre cetățenii celor 27 de state membre au identificat ca „absolut necesar” accesul la „îngrijire medicală”, iar posibilitatea „de a cumpăra medicamente în caz de nevoie” și accesul „la echipamente medicale” au fost considerate „absolut necesare” de către 74%, respectiv 66% dintre aceștia.

Și în cazul necesităților de bază pentru a avea un standard decent de viață, românii le-au apreciat într-o mai mare măsură importanța, considerându-le „absolut

necesare” mai mult decât ceilalți europeni. În cazul României, procentele celor care apreciază „absolut necesar” itemii necesităților de bază sunt mai mari decât în celelalte țări europene, și, de asemenea, mai mari decât mediile pentru grupurile de țări: NMS12, UE15 și UE27 (idem, 73).

Tabelul nr. 5

Percepția necesităților de bază pentru un standard decent de viață în România (%)

	Absolut necesar	Necesar	Dezirabil, dar nu necesar	Deloc necesar
O haină călduroasă pentru iarnă.	80	19,4	0,6	–
Să cumpere medicamente în caz de nevoie.	79,5	19,7	0,6	0,1
Îngrijire medicală, în caz de nevoie.	77,8	21,1	1,2	–
Două perechi de pantofi pentru fiecare anotimp (de exemplu: ghete călduroase pentru iarnă, și pantofi ușori pentru vară).	76,9	21,2	1,9	–
Să cumpere echipamente medicale (ochelari, proteze dentare etc.), în caz de nevoie.	70,1	25,6	3,8	0,5
Control medical și stomatologic regulat.	69,8	25,3	4,8	0,2
Fruite și legume proaspete cel puțin o dată pe zi.	66,1	27	6,6	0,4
Câteva haine noi, nu „second hand”.	62,4	31,8	5,7	0,1
O masă cu carne, pui sau pește la cel puțin două zile.	61,8	30,9	6,5	0,7
Haine elegante pentru interviuri pentru slujbe sau pentru alte ocazii formale (nunți, înmormântări).	53,6	37,9	7,3	1,2
Acces la transportul public.	52,9	39,9	7	0,3
Acces la servicii bancare de bază.	37,8	40,8	18,7	2,6
Să meargă la coafor/frizerie în mod regulat.	33,3	39,6	22,1	5

Sursa: EB 67.1, 2007.

Qb13 (1–13): Pentru ca o persoană să aibă un standard decent de viață (în țara noastră), cât de necesar considerați că este să își permită următoarele, dacă dorește?

Activități de timp liber și vacanțe

Ultima dimensiune a unui standard decent de viață se referă la activitățile de timp liber și de recreere, aceste activități fiind cele care facilitează integrarea socială. Spre deosebire de indicatorii inventariați în cadrul celorlalte dimensiuni, în cazul acestor indicatori scade procentul respondenților care le consideră „absolut necesare” sau „necesare”, și crește procentul celor care le apreciază ca fiind „dezirabile, dar nu necesare”.

În *Figura 5* sunt prezentate distribuțiile acestor indicatori pentru România. A avea „o vacanță de o săptămână departe de casă o dată pe an” a fost considerat „absolut necesar” de aproximativ 36% dintre români. Posibilitatea de „a ieși în oraș o dată pe lună (restaurant, cinema, disco sau concerte etc.)” a fost apreciată ca fiind „absolut necesară” de aproximativ de 27% dintre respondenții români, în timp ce 32% o indică „dezirabilă, dar nu necesară”.

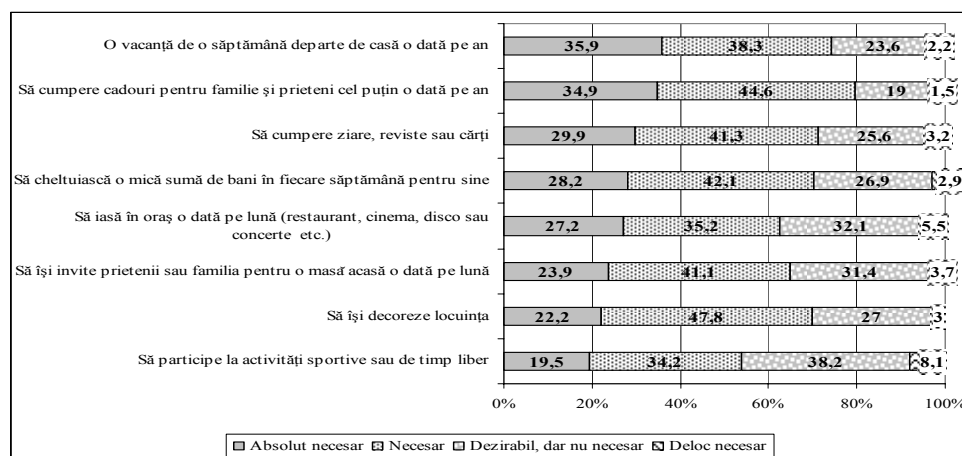
Practicarea activităților sportive apare cel mai puțin necesară pentru un standard decent de viață, în opinia subiecților români, întrucât doar 19,5% o

apreciază ca fiind „absolut necesară”, și aproape 40% o consideră „dezirabilă, dar nu necesară” (vezi *Figura 5*).

Pentru această dimensiune a standardului de viață, ierarhia necesităților este foarte eterogenă în țările europene. Ca și în cazul României, itemii acestei dimensiuni sunt considerați mai puțin necesari decât itemii celorlalte dimensiuni (*TNS Opinion & Social, 2007: 73*).

Figura 5

Activități de timp liber ca aspecte ale unui standard decent de viață, în România (%)

Sursa: EB 67.1, 2007.

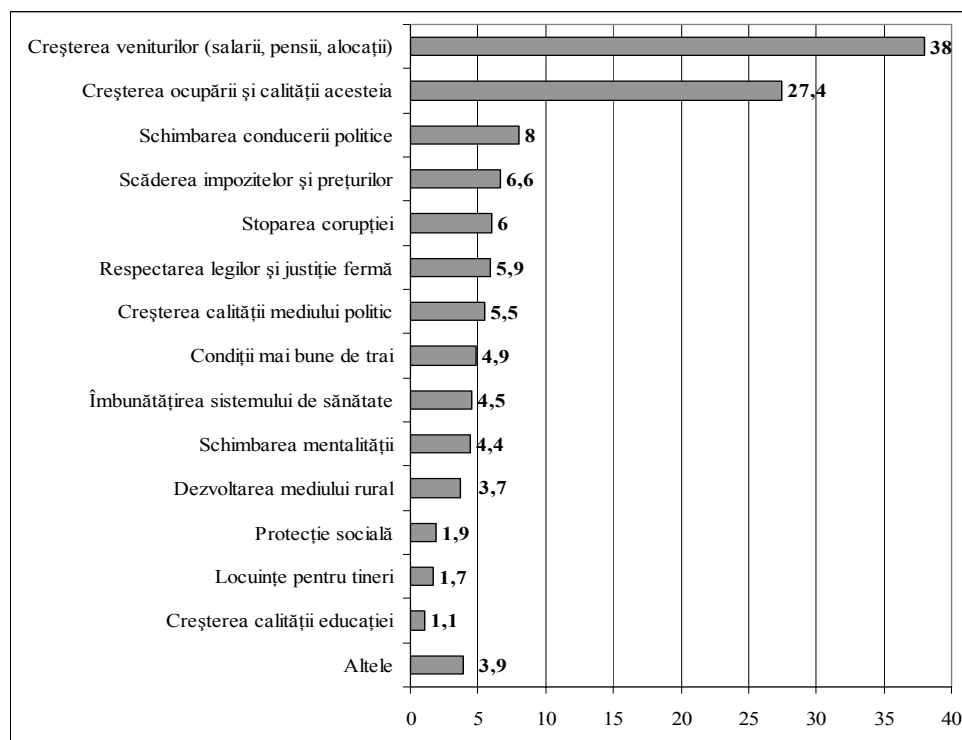
Qb14 (1–8): Pentru ca o persoană să aibă un standard decent de viață (în țara noastră), cât de necesar considerați că este să își permită următoarele, dacă dorește?

MĂSURI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CONDIȚIILOR DE VIAȚĂ ÎN ROMÂNIA

În cadrul cercetării *Diagnoza Calității Vieții*, realizată în 2006 de Institutul de Cercetare a Calității Vieții, subiecții au fost rugați să-și exprime liber părerea despre măsurile necesare pentru atingerea unor condiții de viață mai bune în România, răspunzând la următoarea întrebare: „Ce credeți că ar trebui făcut pentru îmbunătățirea condițiilor de viață din România?”. Răspunsurile oamenilor care au participat la această cercetare au fost grupate pe mai multe categorii, acestea fiind prezentate în *Figura 6*.

Aspectul financiar pare a fi cea mai mare preocupare a românilor, „creșterea veniturilor (salarii, pensii, alocații)” fiind cel mai des menționată măsură pentru îmbunătățirea condițiilor de viață (38%). Strâns legată de această măsură este și cea de-a doua măsură menționată, care se referă la locurile de muncă: „creșterea ocupării și calității acesteia”, cu un procent de 27,4%. Următoarele categorii de răspuns referitoare la sistemul politic, nivelul taxelor și impozitelor, corupție și respectarea legii, sistemul de sănătate, schimbarea mentalității și altele au fost menționate într-o mult mai mică măsură, fiecare fiind indicate de sub 10% dintre subiecți (vezi *Figura 6*).

Figura 6

Măsurile considerate de români necesare pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în România (%)

Sursa: *Diagnoza Calității Vieții*, 2006.

Ce credeți că ar trebui făcut pentru îmbunătățirea condițiilor de viață din România?

Creșterea veniturilor ca măsură de îmbunătățire a condițiilor de viață a fost menționată într-o mai mare măsură de persoanele cu studii profesionale (28%) și liceale (23,1%), față de cei cu școală generală (19,9%) sau cei cu studii superioare (6,1%). Persoanele din mediul rural au indicat mai des această variantă pentru îmbunătățirea condițiilor de viață (51,5%), față de cele din mediul urban (48,5%). Cei mai mulți dintre subiecții care au menționat această măsură pentru o viață mai bună, sunt agricultori (30,6%), muncitori (26,3%) și pensionari (16,4%).

Creșterea veniturilor ca măsură pentru îmbunătățirea condițiilor de viață, a fost indicată în mod diferit și în funcție de evaluarea veniturilor în raport cu necesitățile. Această variantă de răspuns a fost aleasă într-o mai mare măsură de cei care apreciază că veniturile „Ne ajung numai pentru strictul necesar” (35,1%) și „Nu ne ajung nici pentru strictul necesar” (31,9%), față de cei care consideră veniturile gospodăriei proprii astfel: „Ne ajung pentru un trai decent, dar nu ne putem permite cumpărarea unor obiecte mai scumpe” (23,5%) sau de „Reușim să cumpărăm și unele obiecte mai scumpe, dar cu eforturi” (8,8%).

„Creșterea ocupării și a calității acesteia” reprezintă cea de-a doua măsură pentru îmbunătățirea condițiilor de viață menționată de către subiecții cercetării. Și în acest caz, există diferențe între persoanele care au optat pentru această măsură de îmbunătățire a condițiilor de viață, în funcție de caracteristicile socioeconomice. Această măsură a fost indicată mai mult de persoanele cu rezidența în mediul urban (52,3%), față de cei din rural (47,7%). Persoanele cu studii liceale (26%) și profesionale (27,6%) au menționat această măsură pentru îmbunătățirea condițiilor de viață mai des decât cei cu studii superioare (6,8%) și față de cei cu școala generală neterminată sau fără școală (9,7%). În ceea ce privește categoriile ocupaționale, agricultorii (27,5%) și muncitorii (27,5%), dar și pensionarii (11,4%) și persoanele casnice (10,4%) par mai preocupate de locurile de muncă și calitatea acestora, față de alte categorii ocupaționale. Persoanele care își apreciază veniturile astfel „Ne ajung numai pentru strictul necesar” menționează cel mai des (39,4%) creșterea ocupării și a calității acesteia, fiind urmate de cei cărora „Nu (le) ajung nici pentru strictul necesar” (27,4%) și de cei cărora „Ne ajung pentru un trai decent, dar nu se putem permite cumpărarea unor bunuri mai scumpe” (20,6%).

CONCLUZII

Pentru români, cel mai important ingredient pentru a duce „o viață bună” este acela „de a avea o slujbă bună”, fiind menționat de aproape 62% dintre subiecții din România în cadrul cercetării *Eurobarometrului 67,1* (2007). Următoarele elemente identificate ca fiind cele mai importante pentru „o viață bună” se referă la „o educație bună” sau la „a avea o relație bună cu partenerul”, fiind menționate într-o mult mai mică măsură. Varianta „a avea o educație bună” a fost alesă de 12,2% dintre respondenții români, iar „a avea o relație bună cu partenerul” contează cel mai mult pentru 7,5% dintre aceștia.

Din punct de vedere al cerințelor pentru „o viață bună”, românii au făcut aceleași opțiuni ca majoritatea europenilor. „A avea o slujbă bună” este aspectul apreciat de majoritatea europenilor ca fiind cel mai important pentru „o viață bună”, 45% dintre cetățenii celor 27 de state ale Uniunii Europene optând pentru acest răspuns. În majoritatea statelor europene, ierarhia necesităților pentru „o viață bună” a fost următoarea: „a avea o slujbă bună”, „a avea o relație bună cu partenerul” și „a avea o educație bună”. Așadar, elementele menționate de români sunt aceleași ca și cele menționate de majoritatea europenilor, dar relația cu partenerul pare a fi mai puțin importantă pentru români.

Considerarea faptului de „a avea o slujbă bună” ca fiind cel mai important aspect al unei „vieți bune” este strâns relaționat cu dimensiunea economică a condițiilor de viață. În raportul *Poverty and Social Exclusion (TNS Opinion & Social, 2007)* s-a evidențiat faptul că, la nivel de țară, există o legătură între nivelul sărăciei (măsurată fie obiectiv, fie subiectiv) și opțiunea populației pentru slujbă ca cel mai important aspect pentru o viață bună. Cu cât nivelul sărăciei este mai ridicat, cu atât populația unei țări va alege slujba ca element esențial al unei vieți bune. Rezultatele cercetării *Eurobarometrului* probează această relație, subiecții din România și Bulgaria alegând

în cea mai mare măsură slujba ca fiind cel mai important aspect pentru „o viață bună” (62% în ambele cazuri) dintre ceilalți cetățeni europeni. De asemenea, românii și bulgarii sunt europenii care raportează cele mai mari dificultăți economice, atât în cazul evaluării efortului economic pentru plata facturilor și creditelor, cât și atunci când se evaluează venitul gospodăriei cu cel considerat necesar pentru un standard de viață decent. 35% dintre români și 44% dintre bulgari au apreciat că „Reușim să facem față, dar este o luptă permanentă”, iar 5% dintre români și 10% dintre bulgari spunând că „Avem mari probleme financiare și am rămas în urmă cu multe facturi și credite”. Așadar, opțiunea pentru „o slujbă bună” este strâns legată de aspectul financiar al condițiilor de viață. Importanța acestui aspect scade de la est la vest și de la sud la nord în interiorul Europei. Pentru țările nordice, Olanda, Suedia, Danemarca și Finlanda, „relația cu partenerul” a trecut în prim plan în ierarhia cerințelor pentru o viață bună, cetățenii acestor țări raportând dificultăți economice în cea mai mică măsură dintre ceilalți europeni. Dificultățile economice cu care se confruntă românii influențează și percepția lor în ceea ce privește cauzele sărăciei, aproape jumătate dintre români considerând că aceasta se datorează „injustiției din societatea noastră” (47,5%).

Dificultățile economice cu care se confruntă încă românii sunt evidențiate și de rezultatele cercetării *Diagnoza Calității Vieții* (2006). În cadrul cercetării, subiecții au fost rugați să menționeze (în mod spontan) care cred ei că ar trebui să fie măsurile de îmbunătățire a condițiilor de viață. „Creșterea veniturilor (salarii, pensii, alocații)” a fost principala măsură identificată de subiecții cercetării, 38% dintre aceștia menționând-o. Următoarea măsură de îmbunătățire a condițiilor de viață este legată de locul de muncă, și anume „creșterea ocupării și a calității acesteia”, fiind indicată de 27,4% dintre subiecți. Alte opțiuni pentru îmbunătățirea condițiilor de viață au fost menționate într-o mult mai mică măsură, contabilizând sub 10% fiecare.

În cadrul acestui articol au mai fost evidențiate și aspectele necesare pentru a avea un standard de viață decent, așa cum sunt ele considerate de români, comparativ cu ceilalți europeni. În cercetarea *Eurobarometrului 67.1* (2007) au fost incluse mai multe dimensiuni ale standardului de viață: dimensiunea financiară, condiții de locuit, bunuri necesare în gospodărie, necesități de bază și timp liber și integrare socială. Aspectele financiare și condițiile de locuit au fost considerate în cea mai mare măsură „absolut necesare” de către români și europeni. Doar în cazul dimensiunii care se referă la activitățile de timp liber și recreare, activități care contribuie și la integrarea socială, românii și ceilalți europeni le-au considerat mai puțin necesare decât alte aspecte.

Datele de cercetare pentru anul 2007 indică că românii au așteptări destul de ridicate, comparativ cu ceilalți europeni. Ei au apreciat „absolut necesar” într-o mai mare măsură decât ceilalți europeni majoritatea aspectelor investigate în ceea ce privește standardul de viață.

Abrevieri utilizate în text

- SM10 = Statele membre ale Uniunii Europene, începând cu 2004.
- SM13 = Statele membre ale Uniunii Europene, începând cu 2004 și cele candidate (România, Bulgaria și Turcia) în acel moment.

- UE15 = Statele membre ale Uniunii Europene, înainte de 2004.
- UE25 = Statele membre până în 2004 și cele care au aderat în 2004.
- NMS12 = Cele 10 state membre începând din 2004 și România și Bulgaria care au intrat în 2007.
- UE27 = Toate statele membre UE, după anul 2007.

BIBLIOGRAFIE

1. Daly, M., Rose, R., *First European Quality of Life Survey: Key findings from a policy perspective*, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2007 [Electronic version]. Disponibil online la <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2007/14/en/1/ef0714en.pdf>.
2. Delhey, J., *Life satisfaction in an enlarged Europe*, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2004 [Electronic version]. Disponibil online la <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2003/108/en/1/ef03108en.pdf>.
3. Mărginean I., Bălașa, A. (coord.), *Calitatea vieții în România*, ediția I, București, Editura Expert, 2002.
4. Mărginean, I., *Modelul social românesc din perspectiva calității vieții populației*, în „Calitatea Vieții”, nr. 3–4, 2004, pp. 1–6, București, Ed. Academiei Române.
5. Mărginean, I., Precupețu, I., Tsanov, V., Preoteasa, A.M., Voicu, B., *First European Quality of Life Survey: Quality of life in Bulgaria and Romania*, Luxembourg: Office for Official Publications European Communities, 2006. [Electronic version]. Disponibil online la <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/67/en/1/ef0667en.pdf>.
6. Mărginean, I., Precupețu, I., Preoteasa A. M., Pop, C., *Calitatea vieții în România 1990–2006*, în „Calitatea vieții”, nr. 3–4, 2007, pp. 197–229, București, Ed. Academiei Române.
7. TNS Opinion & Social, *Special Eurobarometer 279 / Wave 67.1: Poverty and Social Exclusion*. Cercetare comandată de *Directorate General Employment, Social Affairs and Equal Opportunities* și coordonată de *Directorate General Press and Communication* (European Commission). Bruxelles, 2007. [Versiunea electronică]. Disponibil online la http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_279.pdf
8. Voicu, B., *Între tradiție și postmodernitate? O dinamică a orientărilor de valoare în România*, în Voicu, B., Voicu, M. (coord.), *Valori ale Românilor 1993–2006. O perspectivă sociologică*, pp. 271–314, Iași, Editura Institutului European, 2007.

The way that people are defining their requirements for a qualitative life or for a decent standard of living, is affecting their evaluations, their perceptions and also their level of satisfaction on different life domains. This article proposes to describe the needs identified by Romanians in order to have “a good life” or “a decent standard of living”. The article is based on the data from two researches: Quality of Life Diagnosis (2006) and Standard Eurobarometer 67.1 (2007) and it is presenting the Romanians opinions in a comparison with the opinions of other Europeans from member or candidate countries of the European Union. Within the article, it was included a component regarding the evaluation of economic strain in the European households and the perception of causes for poverty, because these may contribute to establishing criteria for standard of living or for a good life. The last part of the article is referring to measures for improving the living conditions, as they are identified by Romanians within the research Quality of Life Diagnosis (2006).

Keywords: quality of life, a good life, decent standard of living.